

Kinnitatud ENLi üldkoosolekul
17.11.2007

ENLi noortepoliitilised seisukohad

Noorte teavitamine ja nõustamine

Dokumendi eesmärgiks on määratleda Eesti Noorteühenduste Liidu seisukohad noorte teavitamise ja nõustamise valdkonnas. Antud seisukohtadest lähtub ENL edaspidises töös õigusakte kommenteerides ning teeb jõupingutusi nende kehtestamiseks koostöös riigiasutuste ja teiste partneritega.

Seisukohtade kujundamiseks on ENL korraldanud liikmetele suunatud seminari, kaks grupitööd ning konsultatsiooniringi. Seisukohad kinnitas ENLi üldkoosolek. Seisukohtade kujundamist koordineeris ENLi noortepoliitika spetsialist Marit Valge.

Sissejuhatus

Noorte teavitamine on aja- ja asjakohase, kvaliteetse ning kättesaadava informatsiooni ja teavitamise teenuste tagamine noortele. Noorte infotöö katab kõik teemad, mis noori huvitavad. Noorte nõustamine on nõustamisteenuste tagamine noortele, võimaldamaks neil langetada nende elu puudutavaid otsuseid.

Eestis reguleerivad noorte teavitamise ja nõustamise valdkonda Euroopa Noorteinfo Harta (2004), Euroopa Noortepoliitika Valge Raamatu ühised eesmärgid (2003), noorsootöö seadus ja noorsootöö strateegia 2006-2013.

Eestis tegutseb 18 maakondlikku ja kohalikku teavitamis- ja nõustamiskeskust, mille ülesanne on tagada noorele mitmekülgne info ja nõustamine. Teave peab olema hästi kättesaadav nii paberil kui interneti kaudu. Keskuste pakutavateks teenusteks on noorteinfo kogumine, vahendamine ja edastamiskanalite loomine (listid, koduleheküljed, infopäevad jms), karjääriplaneerimise alase informatsiooni koondamine ja vahendamine (edasiõppimisvõimaluste tutvustamine, kutsenõustamise korraldamine jms) ning nõustamine (psühholoogiline, seksuaalne, tervisekäitumuslik jms)

SWOT analüüs

Praeguse teavitamis- ja nõustamissüsteemi tugevusteks peab ENL:

- Igas maakonnas asuvaid keskusi
- Riigi huvi, väljaarendatud struktuuri ja rahastuse olemasolu
- Motiveeritud ja kvalifitseeritud töötajaid
- Euroopa tasandi dokumentatsiooni läbimõeldust, eeskujude olemasolu
- Infomesse (õppimisvõimalused, noortealgatus)
- Noorte infoportaalide arendustööd
- Noorsootöö strateegia meetmeid
- Noortekonverentse

Nõrkusteks on aga:

- Noorte vähenenud teadlikkus ja huvi teavitamis- ja nõustamisteenuste vastu
- Ühtse toimiva süsteemi puudumine
- Kvaliteedinõuete puudumine

- Noorte passiivsus
- Noorte infotöötajad ei tee koostööd noortega ja noorteorganisatsioonidega
- Kohaliku omavalitsuse väike roll
- Süsteemse täiendkoolituse puudumine infotöötajatele
- Atraktiivsuse puudumine
- Vähene reklaam ja ebapiisavad vahendid selleks
- Algelised kodulehed
- Keskuste ebapiisavad lahtiolekuajad
- Mittetöötavad infokogumise ja –jagamise võrgustikud
- Ebapiisav venekeelne info (peamiselt alko/narko, HIV/AIDS ennetus, võimaluste kohta infot vähem)

Praeguse süsteemi põhjal on kindlasti võimaluseks:

- Luua igas maakonnas võrgustik noorsootöö asutuste ja organisatsioonide vahel
- Tõsta ka kohaliku omavalitsuse poolset rahastust
- Noorte infotöötaja kvalifikatsioonisüsteemi loomine
- Palgataseme tõus
- Võtta eeskujult teistest riikidest oma toimiva süsteemi välja arendamiseks (oluline kohandada Eesti oludega)
- Arendada atraktiivseid teenuseid messidel, interaktiivsus
- Teavitada NIPist jm noorteinfo teenustest
- Noorsootöö strateegia meetmeid rakendada
- Kaasata noori ja organisatsioone infotöösse
- Panna kogu info noortele sobilikku vormi
- Tegeleda ka venekeelsete noorte puhul võimaluste pakkumisega (info nende õigustest, toetustest, õppimis- ja töötamisvõimalustest, noortealgatustest jms)

Ohtudeks peame aga:

- Teenuse mittevajalikuks osutumist
- Teenuse eesmärgile mitte vastamist
- Teenuse kaotamist
- Info ei ole noortele sobilik ega sobivas vormis, noorte passiivsus suureneb
- Alarahastatust, noored lähevad kohalikust omavalitsusest ära
- Ebakompetentseid töötajaid, tehakse valesid otsuseid
- Info ei jõua noorteni
- Noored ei kasuta keskusi
- Vene noorte suuremaid probleeme
- Noored ei tea oma võimalusi

Seisukohad

Nõustamisteenuste pakkumine noortele on Eestis killustunud mitmete erinevate teenusepakkujate vahel nii hariduse, sotsiaal- ja tervisekaitse kui ka tööhõivesektoris, kusjuures vastutus on jagunenud sellisel määral, et kohaliku omavalitsuse tasandil kasutuselevõetud strateegiad ei toeta ühtset, kõrgekvaliteedilist ning tulemuslikku teenuste pakkumist.

Eesti noored vajavad professionaalide toetatavat võrgustikku erinevates nõustamisliikides, sealhulgas karjääriteenuseid, mille vahendusel koguda infot noortele kättesaadavate õppimis- ja töötamisvõimaluste, huvide, eneseteostuse, tervise jms kohta ning saada nõu ja toetust läbimõeldud ning teadvustatud otsuste langetamiseks oma tuleviku osas. Noored ei jaota oma vajadusi karjääriga seotuteks, psühholoogilisteks, sotsiaalseteks või haridusalasteks, nad vajavad oma küsimustele vastuseid ning läbipaistvat usaldusväärsete praktikute võrgustikku, kes neid aitaks.

ENL peab oluliseks rakendada noorteinfo pakkumisel Euroopa Noorteinfo Harta põhimõtteid. Noorteinfo peab olema kättesaadav kõigile noortele, lähtuma noorte vajadustest, olema

tasuta, professionaalne, õige, sõltumatu ja kaasaegseid infokandjaid kasutav. Noorte infotöoga tuleb jõuda võimalikult paljude noorteni, noortele tuleb anda võimalus osaleda infotöös. Adekvaatse ja piisava info saavad tagada vaid kõik infoteenuste pakkujad koostöös. Noorte infotöös näeme vajakajäämisi riikliku stabiilse ja piisava rahastuse tagamisel, võrdse ligipääsu tagamisel kõigile noortele (nt venekeelset infot vähem, suuremates linnades ja tömbekeskustes elavatele noortele on teenus paremini kättesaadav), noorte osalemisel infotöös (noori ei nähta koostööpartnerite ja info edasikandjatena, vaid neisse suhtutakse kui tarbijatesse, samas ei pakuta tihti infot noorte vajadustest lähtuvalt), kvaliteedimõõdikutes (need puuduvad), koolituses, info mitmekesises jagamises.

ENLi analüüsi põhjal on noorte teavitamise ja nõustamise valdkonna peamised probleemid järgmised:

- Noored ei tea teavitamis- ja nõustamiskeskustest
- Keskused pakuvad erinevaid teenuseid
- Alarahastatus
- Keskuste lahtiolekuajad on ebapiisavad
- Keskustel on algelised koduleheküljed
- Keskustel puuduvad kvaliteedikriteeriumid
- Noori ei kaasata otsustamisse
- Teavitamise ja nõustamise teenused ei ole tsentraalselt koordineeritud
- Noored ei näe endale kasu keskuste tegevustel

Võimalike lahendustena noorteni jõudmiseks näeme:

- Noortelt noortele meetodi (just infotöös, aga võimekate noorte olemasolul ka nõustamisvaldkonnas) rakendamist
- Teenuste noortele lähemaleviimist, nt koolidesse
- Keskuste kodulehtede atraktiivsemaks muutmist, innovaatiliste viiside kasutamist nõustamisel
- Rohkem koostööd noorteportaalidega (nt rate.ee)
- Noorsootöötajate enesekindlamaks ja avatumaks muutmist
- Keskuste atraktiivsemaks muutmist
- Teavituskampaaniate ja reklaami tegemist (nt ühine bränd keskustele)
- Teavitus- ja nõustamiskeskuste professionaalsuse tõstmist
- Infovajaduste regulaarset kaardistamist (uuritud)
- Noorte kaasamist teavitus- ja nõustamiskeskuste juhtimisse, noortelt tagasiside küsimist teenuste kohta
- Koostööd noorteorganisatsioonide ja õpilasesindustega
- Infotöötajate koolitamist ja keskuste piisava lahtioleku tagamist
- Teavitamis- ja nõustamiskeskuste tegevuse ühtset koordineerimist
- Info jagamist vastavalt noore vanusele ja vajadustele
- Teenuste kohta info jagamist koolides, nt õppeprogrammides, viia noori ekskursioonile TNKsse jmt

Keskuste teenused tuleb ühtlustada, pannes paika kindlad kriteeriumid, millele keskused peavad vastama (nii teenuste valik kui ka kvaliteet). Noortele sobiliku info pakkumiseks ja noorteni jõudmiseks tuleb noortelt nende vajadusi uurida, kaasata noori keskuste juhtimisse ja teha suuremat koostööd noorteorganisatsioonide ning teiste valdkonna asutustega. Ka noorteorganisatsioonid on info edasikandjad noortele.

Tagamaks keskuste teenuste ja kvaliteedi ühtlustamist, tuleb keskused viia ühtse koordineerimise alla ehk moodustada riiklik teavitamis- ja nõustamiskeskuste süsteem ning anda see mõne riikliku institutsiooni (nt Eesti Noorsootöö Keskus) hallata. Antud institutsiooni ülesandeks on ka jälgida erinevate ministeeriumite poolt heakskiidetud ühtsete standardite ja juhiste ellurakendamist, ühendada erinevaid nõustamise võrgustikke, koguda, organiseerida ja levitada nõustamisteenuseid ja teenuste pakkujaid puudutavat infot ning vastutada valdkonna arengu ja nõustamisteenuste kvaliteedi tagamise eest.

Ühtne teavitamis- ja nõustamiskeskuste koordineerimine aitaks paremini tagada ka teenuste kvaliteedile vastavuse. Üheks olulisemaks kriteeriumiks noorte teavitamise ja nõustamise korraldamisel peame noorte kaasamist ja noorte tagasiside küsimist. Kindlasti tuleb teenused muuta noortele atraktiivsemaks ja pakkuda teenuseid noortele sobivas vormis. Ainult nii saab tagada teenuste sihtgrupini jõudmise.

Rohkem tuleb edastada venekeelset infot noorte õigustest, neile mõeldud toetustest, õppimis- ja töötamisvõimalustest, noortealgatustest jms, et tagada vene keelt kõnelevate noorte parem informeeritus ja seeläbi nende edukam toimetulek ja integreerumine Eesti ühiskonda. Info parema kättesaadavuse tagamiseks tuleb riigil rohkem tähelepanu pöörata maakohtades ja keskustest väljaspool elavatele noortele võimaluste loomisega. Infotöötajate koolitus peab olema pidev ja kvaliteetne, infotöötajad peavad olema huvitatud enda täiendamisest, et pakkuda noortele parimat teenust. Samuti tuleb välja töötada efektiivne ja sobiv koolitussüsteem nõustajatele ja infotöötajatele. Kaaluda võiks ka mentorlussüsteemi loomist.

Senisest enam tuleb keskenduda ka mitmekesiste ja noortepäraste kanalite kasutamisele info edastamisel. Rohkem võiks kasutada ka e-posti, Skype'i jt noorte poolt kasutatavate tehnoloogiate teel nõustamist ja info jagamist.

Teavitus- ja nõustamisvaldkonda võiks senisest enam siduda koolisüsteemiga, et noor saaks koolist kaasa teadmise, et tal on vajadus teatud liiki teavitamise ja nõustamise järele ning kust vastavat teenust saada.

Noortele vajalik teave ja nõustamine peab olema kättesaadav sellel ajal, kohas ning viisil, et see vastaks kasutaja vajadustele tema erinevates eluetappides esile kerkivatele probleemidele. Selleks tuleb tagada erinevate osapoolte pakutavate teenuste ja võimaluste omavaheline seotus.

ENL toetab igati noorsootöö strateegias 2006-2013 seatud eesmärke noorte teavitamise ja nõustamise valdkonna arendamiseks ning lõimitud nõustamismudeli rakendamist.